

dea (T. del Xè 1, 282); i això, per la seva banda, és quasi el mateix que el ross. *rodar la bola* «córrer la belitreca» (Grandó, *Misc. Fabra*, 182). Més diferent deu ser ja *anar de bólla* menorq. (no sé si 'anar de parranda' o 'anar de broma', que usaven a Alaior per donar-me llur explicació d'un NL *Binibolla* [1964] sense relació real, és clar, i probablement mossàrab); encara un poc més lluny, quan Mn. Alcover es queixava d'aquells corresponsals a qui «una son feresta no los deixa moure peu ni cama, ni hi veuen de cap ¹⁰ *bolla*» (BDLC vi, 118).

Butlla, duplicat fonètic, s'explica per la bola que s'aplicava als documents per autenticar-los: mot savi, primer aplicat a qualsevol document o missiva solemnes [*butlla* Muntaner], després als grans documents papals i a les despatxades amb oferiment de certs avantatges eclesiàstics [S. xiv, *Cròn. del Cerimoniós*], amb l'acostumada variant *butlla* Princ. = val. i bal. *butlla* (*butlla*).¹³

DERIV.: *Butllar*. *Butllaire*; cf. el val. *bullero* supra. ²⁰ *Butllari*. *Butlleta*; cf. *bulleto* [1628, cita en Careta, *Dicc. de Barbarismes*, s.v. *observància*]. *Bulletí*, abans *bolletí* [1463], que no hi ha absolutament cap raó per creure pres del francès ni menys del castellà (com afirma *AlcM*).

Bolada. *Bolero*, del cast. (DCEC); si bé *bolero* i *bolera* 'balladora' no són recents a Mallorca, ni potsers d'origen tan solament andalús com admet *AlcM*. *Bolilla* 'mandonguilla' ross. («bolilla de picolat», P. J. Cerdà, *Contes Cerd.*, 40); a Fraga s'anomena *bola* la 'plota de l'olla' (BDC iv, 39), denominació que degué tenir abans gran extensió, car ha passat a Cuba, on la «*bola catalana*» s'ha convertit, des de fa uns cent anys, en un dels plats delicats de la cuina del país; una altra aplicació rossellonesa és 'encenall'⁴ perquè es caragolen a manera de bola (Grandó, *Misc. Fabra*, 183; *ALF*, 319; Alart, *InvLlCat.*, sembla donar-ho com a sinònim de «serradures», ll. «scobs»), i ja el Prior Agustí (*Secrets d'Agric.*) l'usava en el S. xvii, en la forma dissimilada *borilles* (*AlcM*). *Bolenc* i *bolenga*, noms de planta mall., en relació amb *bola* mossàr. com a nom de planta, documentat més amunt; fóra fins i tot concebible que el mossàr. *bola-vento*, allí citat, s'hagués convertit en **bolaenc* per via fonètica (per eliminació dissimilatòria, com en *vianda*, *viat(z)*, *Be(n)viure* > *Beviure* [o *Beniure*] i finalment *Biure*).

Boleres. *Boleta*; *boletes*. *Boletxa*; *boletxeta* (?). *Bolix* (sols amb caràcter limitat —Castalla— o per contaminació ve d'ací, veg. *BOL*). *Boluxada* maestr. no ve pas de *bola*, sinó que és una forma mossàrab de *plujat* (veg. *PLOURE*). *Bolo* maestr. 'pedra rodona', probablement d'herència mossàrab: en terra valenciana l'he sentit també més al S. del Maestrat.

De *bolla*: *bollar* [1278, veg. la cita supra; 1317:]⁵⁵ «les minutes són de special manament seu en poder del vicecanceller; e si ell volia pendre alguna hora, que les veés dins 8 dies, serían *bollades* e en ma mà», Finke, *Acta Arag.* III, 343; mall. *bollar-la* 'errar-se' (A. Alcover, *BDLC* VIII, 194); de *bolla* BULLA però ⁶⁰

en un sentit diferent, 'bombolla', deriva l'intr. *bollar* 'respirar (un peix) expellint bombolles' («mireu com *bolla* la sardina!», Joaq. Ruyra, 1905, *O. C.*, 53)]; *bollada*, *bollador*, *bolladura*; *boller*, i d'ací potser *La Bolleria* prop de Torroella de Montgrí, si fou un lloc on un boller *bollava* antigament les mercaderies.

Boll de cereal és enterament inversemblant que derivi de *bolla*, veg. *BOLL*; però deriven de *bolla* en el sentit de 'bola' les altres accs., quasi totes mallorquines, que amb núm. 4-9 *AlcM* voldria confondre amb *boll de cereal*, així com en la de 'redolí' que li donen els segadors de Lluçmajor (BDLC xiv, 205); *bollejar* (-*etjar*): *bollista*. *Bolló*; *bollonat*. Per a *bollonera*, etc. veg. *BUNÓ*; *bullut* 'abonyegat' («els Cabuts de Xaló: se'ls dona eixe sobrenoms: si se'ls mira bé, vorem que tenen la cabota molt gorda, la cara llarga y *bolluda* ---», *MGadea, Terra del Xè* 1, 33).

Butlloja [«ampolla, *vesicula super cutem*; la que s'eleva en la pell, plena d'humor àqueo; met. mentida» 1803, *Belv.*; *Lab.* 1839; exs. de JRuyra i Girbal i Jaume, en *AlcM*],¹⁵ mot particular del Princ., segons *AlcM*, des de l'alt Pall. a l'Emp. i Camp de Tarr., incloent-hi Cerd. i Conflent; la forma amb *bu-* seria la del cat. or., *butlloja* de la del Pall. —de fet també és això a Esterri de Cardós, 1934—, *bəlləʃə* a Tarr. (en el sentit de 'mentida', BDC vi, 30) i B.-Empord., i també l'he sentida com a vulgar més cap a Barcelona.

En tot cas no s'usa aquest mot en val. sinó *bambolla*, ni en mall.-men., on diuen *bòfega* (també maestr. i cat. occid. *bòfia*); *bufolla* Valls i Vendrell, *DAG*. i *AlcM*. Trobo acceptable l'explicació que *AlcM* en dona com a encreuament de *bolla* i *bufa* 'bufeta, veixiga', però V. *BÒFIA*; notem que *bòfega* és del mateix grup de mots que *bufa*; i que *bolla* té en mall. també el sentit de 'inflor' (§ 1), que al capdavant és quasi el de BULLA, llatí pròpiament; cf. el val. *bambolla* que ve de BUL-BULLA 'bola'. Per comprendre la *ill* crec molt probable que el mot comencés per ser un terme mig-savi, format per metges o curanderos, que llatinitzessin llur pronunciació dient *butla* o *bolla*. D'altra banda potser no ens hauríem de decidir rotundament entre un encreuament i un derivat mig-savi de BULLA amb sufix popular *-ofa* (com en *pellofa*); però en tot cas MLWagner capgira els termes dels fets reals en dir (ZRPPh. LXIII, 346) que *butlloja* és alteració metafètica del citat *bufolla*, merament local (i contaminat per *bufa*). Podem, però, concedir algun crèdit parcial al que diuen ell i Schuchardt, ZRPPh. xxxix, 327.

També a la nota del diccionari de Wartburg, ⁵⁰ *FEW* I, 219b18f.11f. D'aquest (que no parla del català *butlloja*) hem de tenir en compte les dades que dona sobre un grup oc.-frprov. bastant estès i força semblant de forma, però amb sentit diferent, 'boll del blat i cereals'. Es tracta, en primer lloc, de l'alt.-lìgd. *balofa* (usat per dos felibres de Montauban i Agén) i *balòbo* (*TdF*) «fétu, presque rien» en G. d'Astros (S. xvii, Gers; Palay), i d'un fr. dial. *balloffe* «balle d'avoine», documentat més d'un cop cap al S. xv en alguns textos de cap al Centre de França; hi ha també un parell de *baloufo* en el Var i el Perigord, Forés,